

Stuur Jip en Janneke terug naar de kleuterschool

Column
Wim Boonstra

Lang voordat ik kon lezen, kochten mijn ouders voor mij Jip-en-Janneke gordijnen. Iedere avond voor het slapen gaan waren daar weer die zelfde koppies, simpele lijnen, weinig variatie. De beurs was indertijd smal, dus ik heb lang tegen die gordijnen aan moeten kijken. En kreeg er een stevige afkeer van. Ik vermoedde intuïtief iets gevaarlijks.

Ik was deze hele voorgeschiedenis allang vergeten toen enkele jaren geleden een prominent liberaal politicus zijn partij oproep

om haar standpunten meer in jip-en-janneketaal uit te dragen. Ik begreep dat ik iets gemist had; blijkbaar hadden Jip en Janneke iets belangrijks toegevoegd aan het liberale gedachtegoed. In allerijl mij dus naar de boekhandel gespoed om enkele van de werken van Annie M.G. Schmidt aan te schaffen. Tot mijn verbazing trof ik ze niet naast de verzamelde werken van Smith en Hayek, waar men de grote liberale denkers pleegt aan te treffen. Neen, ik werd vriendelijk naar de kinder-afdeling doorverwezen, waar ik de gezochte werken aantrof naast Nijntje.

Al lezend werd het mij angstig te moede. Jip-en-janneketaal is de taal van kinderen. Simpele lijnen, eenvoudige woordkeus, zwart-witredeneringen. Ik begon het ergste te vrezen. Inderdaad kon je, als je tenminste goed luisterde, een versimpeling van het politieke debat waarnemen. Aanvankelijk ging het nog om het eenvoudig uitleggen van complexe redeneringen. Na enige

tijd bleek echter dat niet alleen het taalgebruik, maar ook de redenering zelf vereenvoudigde. Sluipenderwijs verdringt het jip-en-jannekedenken blijkbaar het gewone denkvermogen. Nuances verdwijnen, het moet niet te moeilijk worden.

En dat is gevaarlijk. Want de werkelijkheid is vaak te complex om in simpele oneliners te vatten. Hoe belangrijk het ook is om zaken eenvoudig uit te leggen, het mag niet betekenen dat de nuance verdwijnt. Ik heb de afgelopen jaren op deze plaats bij voortduring op mijn eigen wijze strijd gevoerd tegen de versimpeling van het debat. Want er worden veel onjuistheden geventileerd die, als ze maar vaak

Het is belangrijk om zaken eenvoudig uit te leggen, maar het mag niet betekenen dat nuance verdwijnt

genoeg worden herhaald, als waarheden worden aangenomen. Voorbeelden te over. Ons land zou op de pof hebben geleefd (wat knap is om te combineren met een groot structureel spaaroverschot), wij zouden zware netto schuldposities hebben (wat waar is voor de overheid, maar niet voor de particuliere sector), invoering van een bankenbelasting en een omvangrijk depositogarantiestelsel bevordert de financiële stabiliteit (sic) en, de allerleukste reactie die ik ooit heb gehad, afgelopen jaar was een absoluut rampjaar. You ain't seen nothing yet, denk ik dan maar.

Ook de discussie over banken is onder druk van de publieke opinie tot op het gevaarlijke af versimpeld. Er wordt over opknippen van banken gesproken alsof het een knipbeurt bij de kapper betreft, deels door mensen die de linker- en rechterkant van een bankbalans niet uit elkaar kunnen houden. Het meest recente voorbeeld is een ingezonden stuk in deze krant op

12 mei waarin wordt gepleit om de geldschepping voortaan aan de overheid over te laten. Heerlijk, zo'n gebrek aan historisch besef. Vrijwel iedere hyperinflatie uit de geschiedenis is ontstaan doordat overheden de geldkraan open hebben gezet.

Mijn oproep is dan ook: herintroduceer de nuance, ga uit van feiten en mik de jip-en-janneketaal eruit. Het slechte nieuws is helaas dat het lang kan duren voordat het jip-en-jannekevirus is uitgeweid.

Maar ik kan mijn laatste column op deze plaats gelukkig wel afsluiten met goed nieuws. Het opwaarts potentieel in de kwaliteit van het politieke debat in ons land is nog nooit zo groot geweest als nu. Maar stuur dan wel eerst Jip en Janneke terug naar waar ze thuishoren. De kleuterschool, en bij voorkeur ver van Den Haag vandaan.

Dit is de laatste column van Wim Boonstra in het FD, chief economist bij Rabobank.